

De Mainstreammedia Maffia, Hoe media, geld en macht het narratief sturen

Inhoud	
Inhoud.....	1
Hoofdstuk I Inleiding, een wereld in transitie en de MSM.....	3
Hoofdstuk II Het Westerse Mediasysteem	6
Hoofdstuk III. Waarom waarheid het eerste slachtoffer van oorlog is	41
Hoofdstuk IV Propaganda en Massacommunicatie in het Moderne Mediasysteem.	73
Hoofdstuk V Antidemocratische krachten en instituties	89
Hoofdstuk VI proxyoorlog in Oekraïne	100
Hoofdstuk VII Politieke, economische en militaire steun aan Oekraïne	194
Hoofdstuk VIII De toekomst van Europa en de nieuwe wereldorde	196
Hoofdstuk IX Epiloog.....	202

Hoofdstuk I Inleiding, een wereld in transitie en de MSM

We leven in een periode van geopolitieke verschuivingen die zelden voorkomen in de geschiedenis. Machtssystemen die decennialang dominant waren, verliezen terrein, terwijl nieuwe machtsblokken zich aandienen. De geschiedenis leert dat dergelijke transitie's zelden vreedzaam verlopen.

De Atheense historicus en generaal Thucydides (460 - 400 vóór Christus) beschreef al hoe de opkomst van een nieuwe macht en de angst die dat oproept bij een gevestigde hegemon, vaak leidt tot grootschalige militaire conflicten. Of men deze gedachte nu letterlijk aan Thucydides toeschrijft of niet, het onderliggende mechanisme is duidelijk zichtbaar: gevestigde machten verdedigen hun positie, opkomende machten eisen hun plaats op.

In de huidige context betekent dit geopolitieke spanningsveld dat de Verenigde Staten en het bredere Westen geconfronteerd worden met de opkomst van China, en in bredere zin met een herpositionering van Rusland en andere niet-westerse machtsblokken, zoals de BRICS. Om deze dynamiek te kunnen begrijpen, is het noodzakelijk afstand te nemen van idealistische verklaringsmodellen en tranentrekkende emotionele verhalen, die zelden op feiten zijn gebaseerd.

Begrippen als democratie, mensenrechten en de zogeheten “rules based order” spelen in de praktijk vaak een secundaire rol of worden door het Westen selectief ingezet als legitimatie van beleid. Dit betekent niet dat deze waarden op zichzelf betekenisloos zijn, maar wel dat zij in geopolitieke context vaak instrumenteel worden gebruikt.

In moderne geopolitiek speelt niet alleen macht een rol, maar ook het verhaal dat over die macht wordt verteld. Conflicten worden zelden gepresenteerd als botsingen van belangen.

In plaats daarvan worden zij verpakt in morele kaders:

- verdediging van vrijheid
- bescherming van democratie
- strijd tegen agressie

Deze narratieven zijn essentieel om publieke steun te mobiliseren. Maar juist hier ontstaat een spanningsveld tussen werkelijkheid en representatie. Wat wordt verteld is niet noodzakelijk onwaar, maar zelden volledig. Wat wordt weggelaten is vaak minstens zo belangrijk als wat wordt benadrukt.

In elke oorlog is informatie een strategisch wapen. Niet alleen militaire capaciteit bepaalt de uitkomst van een conflict, maar ook:

- beeldvorming
- perceptie
- publieke opinie

De strijd om territorium of strategische belangen wordt tegenwoordig parallel gevoerd met een strijd om interpretatie. In dat proces spelen media een centrale rol. Zij vormen het primaire venster waardoor burgers, beleidsmakers en internationale actoren de werkelijkheid waarnemen. Op het eerste gezicht lijkt het Westerse medialandschap divers:

- honderden kranten
- tientallen televisiezenders
- talloze online platforms

Toch valt bij nadere beschouwing iets opmerkelijks op: de berichtgeving over grote geopolitieke dossiers vertoont vaak een opvallende mate van uniformiteit. Dezelfde gebeurtenissen worden geselecteerd. Dezelfde accenten worden gelegd.

Dezelfde interpretatiekaders keren terug. Dit roept een fundamentele vraag op: Hoe kan een ogenschijnlijk pluriform mediasysteem zo homogeen opereren? Dit boek beoogt niet primair individuele journalisten te bekritisieren, maar het systeem te ontleden en te analyseren waarbinnen zij opereren. De centrale vragen zijn:

- Hoe is het Westerse mediasysteem georganiseerd?
- Hoe worden de MSM gefinancierd?
- Wie zijn de belangrijkste hoofdrolspelers en mediatycoons?
- Welke economische, politieke en institutionele krachten beïnvloeden dit systeem?
- Hoe wordt nieuws vergaard, geselecteerd en geïnterpreteerd?
- Welk nieuws wordt stelselmatig verzwegen?
- Waarom is absolute controle op het voorgeschreven narratief zo belangrijk?
- Hoe werkt zelfcensuur in de praktijk?
- Voert de NAVO de centrale overalregie over de MSM bij veiligheidsvraagstukken?
- Welke mechanismen leiden tot uniforme narratieven?
- Wat is soft power en hoe werkt dat in de praktijk?

Om deze vragen concreet te beantwoorden wordt in dit boek ingezoomd op een actuele en complexe casus: de proxyoorlog in Oekraïne. Deze casus is niet het vertrekpunt, maar het toetsingsmoment van de analyse. Om deze proxyoorlog goed te

kunnen begrijpen wordt ook de bredere geopolitieke context
geschetst als verdere verdieping wat hierboven al is gemeld. □

Hoofdstuk II Het Westerse Mediasysteem

Het is zaak om eerst het systeem van de westerse Mainstreammedia (MSM) te begrijpen, alvorens de uitkomsten ervan te beoordelen. Veel lezers zullen geneigd zijn de conclusies van dit boek te toetsen aan hun bestaande overtuigingen. Dat is begrijpelijk. Maar wie het functioneren van moderne media wil doorgronden moet bereid zijn een ongemakkelijke mogelijkheid onder ogen te zien: dat informatievoorziening niet uitsluitend een spiegel van de werkelijkheid is, maar ook een product van structuren, belangen en macht.

Westerse mainstreammedia spelen een cruciale rol spelen in de beeldvorming rond geopolitieke conflicten een cruciale rol. Dat roept een fundamentele vraag op: hoe functioneren deze media eigenlijk als systeem? Het publieke beeld van journalistiek is dat van een verzameling onafhankelijke redacties die elk afzonderlijk nieuws selecteren, analyseren en verspreiden.

In werkelijkheid is de moderne mediastructuur veel complexer. De meeste Westerse media opereren niet als volledig autonome instituten, maar maken deel uit van een breed netwerk van economische, politieke en institutionele relaties. Wanneer men dat krachtenveld begrijpt, wordt duidelijk waarom de berichtgeving in veel Westerse media vaak zo opvallend homogeen is.

Om deze dynamiek te begrijpen moeten we drie vragen beantwoorden:

1. Hoe zijn de Westerse media organisatorisch opgebouwd?
2. Welke financiële en institutionele belangen beïnvloeden hun functioneren?

3. Welke mechanismen zorgen ervoor dat narratieven worden gestandaardiseerd?

Een eerste belangrijk kenmerk van het Westerse mediasysteem is de sterke concentratie van eigendom. Waar in de twintigste eeuw duizenden onafhankelijke kranten en mediabedrijven bestonden, is de mediasector tegenwoordig grotendeels geconsolideerd in handen van een relatief klein aantal multinationale conglomeraten.

Hieronder een voorbeeld van de concentratie van de MSM in de VS:

- Comcast/NBCUniversal
- Disney
- Warner Bros Discovery
- News Corporation
- Paramount Global

Deze bedrijven bezitten niet alleen televisiezenders en kranten, maar ook filmstudio's, streamingdiensten, uitgeverijen en advertentieplatforms. Daardoor ontstaat een verticale en horizontale integratie van media-infrastructuur:

- productie van nieuws
- distributie via televisie, internet en streaming
- controle over advertentiekkanalen

Het gevolg hiervan is dat het mediasysteem minder pluriform is dan vaak wordt aangenomen. Hoewel er honderden mediakanalen bestaan, komen deze vaak uit dezelfde bedrijfsmatige structuur. Een tweede cruciaal element in het mediasysteem wordt gevormd door de grote internationale persagentschappen.

Het merendeel van het wereldnieuws is afkomstig van een zeer beperkt aantal agentschappen, waaronder:

- Reuters
- Associated Press (AP)
- Agence France Presse (AFP)

Deze organisaties leveren kant-en-klare nieuwsberichten aan duizenden redacties wereldwijd. In de praktijk betekent dit dat:

- veel kranten dezelfde bron gebruiken
- berichten vaak nauwelijks worden herschreven
- dezelfde selectie van gebeurtenissen wereldwijd wordt verspreid

Dit systeem is efficiënt, maar heeft een belangrijk nadelig neveneffect: de diversiteit van perspectieven neemt af. Wanneer een klein aantal agentschappen bepaalt welke gebeurtenissen nieuwswaardig zijn en hoe deze worden gepresenteerd, ontstaat automatisch een zekere uniformiteit in berichtgeving.

Journalistiek is geen puur intellectuele activiteit; het is ook een economische sector. Nieuwsorganisaties hebben inkomsten nodig om:

- redacties te betalen
- correspondenten te financieren
- infrastructuur te onderhouden

Historisch kwamen deze inkomsten uit twee hoofdbronnen:

1. abonnementen
2. advertenties

In de afgelopen twintig jaar zijn abonnementen echter sterk gedaald, terwijl digitale platforms zoals Google en Facebook een groot deel van de advertentiemarkt hebben overgenomen. Hierdoor zijn veel traditionele media economisch kwetsbaar geworden.

Om te overleven moeten zij:

- samenwerken met technologieplatforms
- advertentiepartners tevreden houden
- afhankelijk blijven van investeerders

Dit creëert een subtiele maar ook reële economische druk op redactionele keuzes. Naast economische factoren spelen ook politieke relaties een rol in het functioneren van media. Journalisten zijn voor informatie afhankelijk van:

- ministeries
- diplomatieke bronnen
- militaire instellingen
- denktanks
- internationale organisaties

Deze bronnen bepalen vaak welke informatie beschikbaar komt voor publicatie. Dit leidt tot een fenomeen dat in communicatiewetenschap bekend staat als source dependency: nieuwsorganisaties worden afhankelijk van officiële bronnen voor toegang tot informatie. Wanneer media deze toegang verliezen, kunnen zij moeilijk functioneren.

Daardoor ontstaat een impliciete prikkel om relaties met deze instellingen te onderhouden. Een opvallend kenmerk van moderne nieuwsprogramma's is ook de prominente rol van zogenaamde experts. Deze experts zijn vaak verbonden aan:

- denktanks
- universiteiten
- militaire instituten
- beleidsorganisaties

Veel denktanks worden gefinancierd door:

- overheden
- defensie-industrie
- grote bedrijven
- (zogenaamde) filantropische fondsen

Hoewel dit niet automatisch betekent dat hun analyses onjuist zijn, creëert het wel een structureel ideologisch kader (bubbel) waarbinnen discussies plaatsvinden. Daardoor ontstaat een beperkte bandbreedte van acceptabele opinies binnen publieke debatten. Groupthink ligt op de loer.

Een van de belangrijkste functies van media is niet alleen het rapporteren van feiten, maar ook het interpreteren van feiten en structureren van verhalen. In communicatiewetenschap wordt dit proces aangeduid als framing. Framing betekent dat gebeurtenissen worden gepresenteerd binnen een interpretatiekader. Bijvoorbeeld:

- wie is de agressor
- wie is het slachtoffer
- wat zijn de motieven
- welke oplossingen zijn denkbaar

Wanneer media vergelijkbare bronnen gebruiken en vergelijkbare institutionele relaties hebben, zullen deze frames vaak sterk op elkaar lijken.

Dit verklaart waarom nieuws in verschillende landen soms opvallend identiek lijkt. Naast structurele factoren speelt ook professionele cultuur een rol. Journalisten opereren in een omgeving waar:

- reputatie belangrijk is
- carrièrekansen afhankelijk zijn van netwerken
- sociale acceptatie binnen de beroepsgroep telt

In zulke omgevingen ontstaat vaak groepsdenken. Afwijkende meningen worden niet altijd bewust onderdrukt, maar kunnen minder zichtbaar worden omdat ze afwijken van de dominante consensus. Dit proces verloopt meestal subtiel en impliciet. Maar is spelen ook banale, persoonlijke motieven van journalisten op de achtergrond een rol.

Veel matig verdienende journalisten in ons land met tijdelijke of freelance-contractjes, werkzaam bij de MSM, dromen van een veel beter betaalde vaste baan als voorlichter bij de overheid of het bedrijfsleven. Alles wat je zegt wordt tegenwoordig op internet bewaard.

Is het dan slim dat je als journalist je negatief over een bepaalde politicus, een politieke partij, multinational, beleid of de overheid uitlaat? Is de huidige dynamiek dan echt zo banaal? Jazeker, zo werkt zelfcensuur, maar de problematiek en dynamiek zijn breder en complexer.

Een minder besproken maar historisch goed gedocumenteerd aspect van het Westerse mediasysteem is de relatie tussen inlichtingendiensten en nieuwsorganisaties. Deze relatie heeft verschillende vormen gekend, variërend van informele contacten tot structurele samenwerking.

Tijdens de Koude Oorlog ontwikkelden verschillende Westerse inlichtingendiensten strategieën om de informatieoorlog met de Sovjet-Unie te voeren. Een bekend voorbeeld is het Amerikaanse programma Operation Mockingbird, dat in de jaren vijftig en zestig volgens latere onderzoeksjournalistiek contacten onderhield met journalisten en mediabedrijven.

Het doel was destijds tweeledig:

1. het verspreiden van prowesterse narratieven
2. het tegengaan van Sovjetpropaganda

Hoewel dergelijke programma's officieel beëindigd zouden zijn laat historisch onderzoek zien dat nauwe relaties tussen media en veiligheidsdiensten nooit volledig zijn verdwenen. Ik durf de stelling te verdedigen dat deze relaties weer sterk zijn geïntensiveerd voorafgaand en gedurende de proxyoorlog in Oekraïne.

In moderne democratieën onderhouden journalisten en inlichtingendiensten regelmatig contact om praktische redenen:

- journalisten hebben toegang nodig tot informatie
- veiligheidsdiensten willen hun perspectief op gebeurtenissen toelichten

Deze interacties vinden bijvoorbeeld plaats via:

- achtergrondbriefings
- vertrouwelijke gesprekken
- lekken van informatie

Dit kan leiden tot situaties waarin veiligheidsdiensten indirect invloed uitoefenen op het publieke narratief. De opkomst van digitale platforms heeft het mediasysteem verder veranderd.

Nieuwsconsumptie verloopt steeds vaker via:

- zoekmachines
- sociale media
- aanbevelingsalgoritmen

Deze algoritmen bepalen grotendeels welke berichten zichtbaar worden. Hun doel is niet journalistieke kwaliteit, maar maximalisatie van aandacht en engagement. Hierdoor worden vaak berichten versterkt die:

- emotioneel geladen zijn
- conflicten benadrukken
- sterke reacties oproepen
- sterk ideologisch van aard zijn

Dit kan de polariserende dynamiek van nieuws versterken. Wanneer men alle bovenstaande factoren combineert, ontstaat een beeld van media als onderdeel van een complex netwerk van economische, politieke en technologische relaties. Media functioneren niet in een vacuüm.

Ze staan op het snijpunt van verschillende machtssystemen:

- politiek
- economie
- technologie
- geopolitiek

Daarom is het te simplistisch om media uitsluitend te beschouwen als onafhankelijke waarnemers van de werkelijkheid. In veel gevallen zijn zij ook actoren binnen het krachtenveld dat zij beschrijven. Een belangrijk mechanisme in deze relatie is het beroep op nationale veiligheid.

Wanneer redacties geloven dat publicatie van bepaalde informatie de veiligheid van hun land kan schaden, kunnen zij besluiten bepaalde informatie niet te publiceren. Dit is geen formele censuur, maar eerder een vorm van vrijwillige terughoudendheid. In geopolitieke crises kan dit effect sterker worden, omdat media zich dan soms identificeren met de belangen van hun eigen staat.

In de 21e eeuw is het informatieveld verder veranderd door digitale communicatie en sociale media. Staten proberen tegenwoordig actief hun strategische narratieven te beschermen tegen buitenlandse beïnvloeding. Hierdoor zijn nieuwe structuren ontstaan, zoals:

- strategische communicatie-eenheden
- cyber- en informatie-oorlogscentra
- factchecking-netwerken
- bots die opzettelijk nepnieuws verspreiden

Hoewel deze initiatieven vaak worden gepresenteerd als verdediging tegen desinformatie, kunnen zij ook bijdragen aan een verdere integratie van staat en mediasysteem. Hoewel globalisering een sterke homogenisering van nieuws heeft veroorzaakt, bestaan er nog steeds duidelijke nationale varianten van mediasystemen.

In dit gedeelte bekijken we vier belangrijke Europese mediavelden en ook hieruit blijkt dat de MSM in die landen sterk geconcentreerd zijn in de handen van enkele sleutelspelers.

Groot-Brittannië

Het Britse mediasysteem behoort tot de meest invloedrijke ter wereld. Londen fungeert al decennialang als een van de belangrijkste internationale mediacentra. Belangrijkste mediabedrijven zijn: De Britse media worden gedomineerd door een aantal grote conglomeraten.

Belangrijke spelers zijn onder andere:

- News UK (onderdeel van Rupert Murdoch's News Corp)
  - o The Times
  - o The Sun
- DMGT (Daily Mail Group)
  - o Daily Mail
  - o Mail on Sunday
- Reach plc
  - o Daily Mirror
  - o Express

Daarnaast speelt de publieke omroep BBC een centrale rol in het Britse medialandschap. De BBC wordt gefinancierd via een verplichte licentievergoeding en heeft daardoor een unieke positie als semipublieke instelling. Een van de meest invloedrijke figuren in de Britse mediageschiedenis is zonder twijfel Rupert Murdoch.

Murdoch bouwde sinds de jaren tachtig een wereldwijd mediaconcern op dat kranten, televisiezenders en digitale platforms omvat. Zijn invloed reikt vaak verder dan de media zelf en heeft regelmatig een rol gespeeld in Britse verkiezingscampagnes.

Duitsland

Duitsland heeft een van de grootste mediamarkten van Europa. Het systeem wordt gekenmerkt door een combinatie van sterke publieke omroepen en grote private mediagroepen. De meest invloedrijke mediagroep in Duitsland is Axel Springer SE. Bekende titels zijn Bild en Die Welt. Axel Springer heeft een uitgesproken redactionele traditie die historisch sterk pro-Atlantisch en pro-NATO is geweest.

Duitsland beschikt daarnaast over een uitgebreid netwerk van publieke omroepen, waaronder ARD en ZDF. Deze organisaties worden gefinancierd via een verplichte mediabijdrage en spelen een centrale rol in nieuwsvoorziening.

Frankrijk.

Frankrijk kent een sterk gecentraliseerd mediaveld, waarin grote industriële groepen een belangrijke rol spelen. Veel Franse media zijn onderdeel van conglomeraten met belangen in andere sectoren.

Belangrijke mediagroepen zijn:

- Vivendi (Vincent Bolloré)
- Canal+
- CNews
- LVMH (Bernard Arnault)
- Les Echos
- Le Parisien
- Altice (Patrick Drahi)
- BFM TV

Hierdoor ontstaat een systeem waarin media vaak verbonden zijn met bredere economische belangen.

Nederland en België

De mediastructuur in Nederland en België is kleiner, maar vertoont vergelijkbare concentratieprocessen. Belangrijke mediagroepen in Nederland zijn onder meer:

- DPG Media
- de Volkskrant

- AD
- Trouw
- NU.nl

Mediahuis

- NRC
- De Telegraaf

Daarnaast speelt de Nederlandse Publieke Omroep (NPO) een belangrijke rol in televisie- en radionieuws. Beide zijn overwegend door twee Belgische mediatycoons, te weten Christian Van Tillo (DPG-media) en Mediahuis van Thomas Leyen. De NPO wordt voor het grootste gedeelte betaald uit belastinggeld, op dit moment ongeveer € 1 miljard per jaar.

Dan zou je juist van een dergelijke organisatie hoge kwaliteit en objectiviteit mogen verwachten, maar het nieuws op dat platform, bijvoorbeeld over de proxyoorlog in Oekraïne, is buitengewoon eenzijdig gekleurd. België kent eveneens een sterke concentratie rond enkele mediagroepen.

Belangrijke spelers zijn DPG Media, Het Laatste Nieuws, VTM, Mediahuis, De Standaard en Het Nieuwsblad. Door de beperkte omvang van de markt hebben deze bedrijven een relatief grote invloed op het nationale medialandschap. Sinds het einde van de Koude Oorlog heeft informatie een steeds grotere rol gekregen in geopolitieke strategie.

NAVO-landen erkennen tegenwoordig expliciet dat moderne conflicten niet alleen worden uitgevochten op het slagveld, maar ook in het informatie- en mediadomein. Binnen de NAVO bestaat daarom een doctrine die bekend staat als Strategic Communications (StratCom). Het doel van deze strategie is:

- coherente communicatie tussen militaire en politieke instellingen
- beïnvloeding van internationale publieke opinie
- weerlegging van vijandelijke propaganda

Een belangrijk centrum binnen deze structuur is het: NATO Strategic Communications Centre of Excellence (Riga). Dit instituut onderzoekt onder meer:

- propaganda
- sociale media beïnvloeding
- informatieoorlog

Hoewel mainstreammedia formeel onafhankelijk zijn, functioneren zij in crisissituaties vaak binnen dezelfde informatieomgeving als:

- regeringen
- militaire instellingen
- internationale organisaties

Daardoor kunnen journalistieke narratieven soms parallel lopen aan de strategische communicatie van staten. Dit betekent volgens mediakenners niet noodzakelijk dat media bewust propaganda verspreiden, maar wel dat zij opereren binnen dezelfde informatiestromen en interpretatiekaders. Het is de vraag of dit niet te naïef is als we naar de berichtgevingen van de laatste ruim vier jaar over de proxyoorlog in Oekraïne kijken.

Filosofische reflectie over waarheid, propaganda en macht

Elke oorlog begint met een strijd om de waarheid. Niet de waarheid zelf — want die is vaak complex, gelaagd en tragisch — maar om het verhaal dat over de waarheid wordt verteld.

In tijden van conflict verlangen samenlevingen naar duidelijkheid en eenvoud. Zij willen weten wie goed is en wie fout. Wie slachtoffer is en wie agressor. Maar de werkelijkheid van geopolitiek is zelden zo eenvoudig. De Russische schrijver Fjodor Dostojewski merkte ooit op dat mensen soms liever een overtuigend verhaal geloven dan een ongemakkelijke waarheid.

Een verhaal biedt namelijk orde in een wereld die vaak chaotisch is. Media spelen in dit proces een cruciale rol. Zij vormen het venster waardoor miljoenen mensen de wereld zien. Maar elk venster heeft een frame. Dat frame bepaalt:

- waar men naar kijkt
- wat buiten beeld blijft
- en hoe gebeurtenissen worden geïnterpreteerd

Daarom is het bestuderen van media niet alleen een journalistieke exercitie, maar ook een filosofische. Wie wil begrijpen hoe oorlogen worden gevoerd, moet niet alleen kijken naar tanks en raketten, maar ook naar woorden, beelden en verhalen. Want uiteindelijk wordt elke oorlog tweemaal gevoerd: één keer op het slagveld en één keer in het menselijk bewustzijn.

Conclusie

Hoewel Westerse media vaak worden gepresenteerd als een divers landschap van onafhankelijke stemmen, laat een structurele analyse een ander beeld zien. Het systeem wordt gekenmerkt door:

- sterke concentratie van eigendom
- afhankelijkheid van internationale nieuwsagentschappen
- economische druk vanuit advertentiemarkten
- institutionele relaties met overheden en denktanks

- historische interacties met veiligheidsdiensten

Deze factoren vormen samen een complex ecosysteem waarin informatie wordt geproduceerd, gefilterd en verspreid. Het begrijpen van deze structuur is essentieel om hedendaagse berichtgeving over internationale conflicten kritisch te kunnen analyseren. De Westerse mainstreammedia vormen een uitgebreid en invloedrijk systeem dat diep verweven is met economische, politieke en technologische structuren.

Dit systeem kent verschillende kenmerken:

- sterke concentratie van mediabedrijven
- afhankelijkheid van persagentschappen
- economische druk vanuit advertentiemarkten
- institutionele relaties met overheden en denktanks
- invloed van digitale algoritmen

Deze factoren samen creëren een omgeving waarin bepaalde narratieven gemakkelijker ontstaan en verspreid worden dan andere. Dit betekent niet dat alle journalisten bewust propaganda bedrijven, maar wel dat structurele mechanismen de richting van berichtgeving kunnen beïnvloeden.

De informatiestroom verloopt vaak als volgt:

1. politieke en militaire instellingen genereren informatie
2. denktanks formuleren interpretaties
3. persagentschappen verspreiden berichten
4. media publiceren en kaderen het nieuws
5. sociale media versterken of filteren het bereik

Dit model verklaart mede waarom narratieven soms verrassend uniform kunnen zijn. Informatie stroomt meestal van boven naar beneden, maar feedback van het publiek beïnvloedt ook redactiekeuzes. Dit model laat zien dat nieuws niet alleen een journalistiek product is, maar ook een resultaat van institutionele en economische interacties.

Wanneer men bovenstaande factoren in hun onderlinge samenhang beschouwt, ontstaat een beeld van de MSM als onderdeel van een complex netwerk van economische, politieke, psychologische en technologische relaties. Media functioneren niet in een vacuüm. Zij bevinden zich op het snijpunt van verschillende machtssystemen: politiek, economie, technologieën geopolitiek. Daarom is het te simplistisch om media uitsluitend te zien als onafhankelijke waarnemers van de werkelijkheid.

De Media-Octopus

Wie het functioneren van de Westerse mainstreammedia wil begrijpen, moet het mediasysteem niet zien als een verzameling losse kranten, televisiezenders en websites. In werkelijkheid lijkt het eerder op een complex netwerk van wederzijdse afhankelijkheden. De informatiestroom wordt zelden door één enkele actor gecontroleerd.

Zij ontstaat uit de interactie van verschillende machtssystemen die elkaar beïnvloeden, versterken en soms ook corrigeren. Om deze structuur inzichtelijk te maken kan het mediasysteem worden voorgesteld als een octopus met acht armen. In het centrum van deze metafoor bevindt zich het mediasysteem zelf: redacties, nieuwsplatforms en journalistieke organisaties.

Rond dit centrum opereren verschillende krachten die gezamenlijk bepalen hoe informatie wordt geproduceerd, gefilterd en verspreid. Deze acht armen vertegenwoordigen de belangrijkste invloeden op het moderne mediasysteem. De eerste arm van de mediastructuur wordt gevormd door de grote mediaconcerns.